

Vergunningsvoorwaarden kinderopvang veranderen

Datum: 17/03/2023

NIEUWE VERSIES

6 december 2023

- We hebben een fout rechtgezet: de vergunningsvoorwaarde over het traject gezinsopvang gaat in op 1 april 2023 (en niet op 1 januari 2024).
- Meer info in de tekst op pagina 5.

30 januari 2024

- De vergunningsvoorwaarde over het starterstraject gaat in op 1 juli 2024 (en niet op 1 januari 2024).
- Meer info in de tekst op pagina 20.

INLEIDING

Om sociaal ondernemen aan te moedigen, krijgen organisatoren **meer ruimte om kwalitatieve en duurzame kinderopvang te realiseren**. Van de organisator wordt verwacht dat hij **integriteit en beleidsvoerend vermogen** heeft, waardoor hij zelfstandig een kwaliteitsvolle opvang kan aanbieden, binnen de regelgeving. In plaats van strikt opgelegde procedures te volgen, krijgt de organisator meer vrijheid om aan te tonen dat de werking van de kinderopvang veilig en kwalitatief is. Hierdoor kan de opvang zich focussen op haar kerntaak: het begeleiden en stimuleren van kinderen.

Het pedagogisch beleid blijft een belangrijke pijler van de kwaliteit en maakt deel uit van het beleidsvoerend vermogen. Ook de andere vergunningsvoorwaarden worden samengebracht in het beleidsvoerend vermogen. Hierbij gaat extra aandacht naar **de dialoog met ouders en de verplichting om transparant te zijn** over de inspectierapporten en de vergunning. Zo krijgen ouders een concreter beeld van hun kinderopvang. Transparante communicatie draagt veel bij tot de goede samenwerking met de gezinnen, wat goed is voor het welbevinden van het kind en de kwaliteit van de opvang.

In plaats van een risicoanalyse louter op papier komt er een **actief veiligheidsbeleid**. De kinderopvang toont aan dat er samen met de medewerkers is nagedacht over de risico's en dat elke medewerker continu aandacht heeft voor een gezonde en zo veilig mogelijke opvang.

De meeste veranderingen gaan in op **1 januari 2024**. Dit geeft de kinderopvang voldoende tijd om de bestaande praktijken af te stemmen op de aangepaste vergunningsvoorwaarden. Sommige versoepelingen voor de infrastructuur treden al in werking op **1 april 2023**. Ook krijgt de

organisator op korte termijn meer mogelijkheden om een antwoord te bieden op **de krapte op de arbeidsmarkt**.

Toekomst van kinderopvang

De aanpassing van de vergunningsvoorwaarden maakt deel uit van het ruimer [actieplan voor de veiligheid van de kinderopvang](#). Dit actieplan omvat ook maatregelen om de **kinderopvang sterker te maken**. Een aantal maatregelen zijn intussen [al uitgevoerd](#), zoals een meer gelijke subsidiëring. Daarnaast loopt er een traject met de sector dat zal uitmonden in een toekomstplan die de kinderopvang verder zal versterken.

Ook de **verlaging van de kind-begeleider ratio** staat op de agenda. Eind juni zijn de resultaten bekend van een studie over de ratio in de omringende landen. Daarnaast wordt ook onderzocht wat de gevolgen zullen zijn van een verlaging van de ratio, bv. op het vlak van budget, opvangplaatsen, personeel, ...Met deze resultaten wordt aan de slag gegaan.

Welke info krijg je nu?

Op [de website van Kind en Gezin](#) vind je ondersteuningsmateriaal om de aanpassingen in jouw opvang voor te bereiden.

- Deze **snelinfo** met een **overzicht van de wijzigingen en een toelichting**
- **Een interview** over het actieplan kinderopvang, de vergunningsvoorwaarden en de toekomst;
- **Powerpoints** over de wijzigingen met een ingesproken toelichting
- Het aangepaste **referentiekader** met een overzicht van alle vergunningsvoorwaarden, een toelichting en hoe je aan de slag kan. Opgroeien, Zorginspectie en de sector zullen deze eerste versie verder uitwerken.
- Het geconsolideerde **Vergunningsbesluit van de Vlaamse Regering**

Welke info krijg je later?

Opgroeien, Zorginspectie, vertegenwoordigers van de sectoren en experts zullen de **concrete toepassing van 'beleidsvoerend vermogen' in de kinderopvang verder vorm geven**. Hierbij zal verduidelijkt worden wat beleidsvoerend vermogen betekent en hoe je dit kan toepassen op de werkvloer.

Op [deze webpagina](#) vind je de intussen beschikbare info over beleidsvoerend vermogen.

INHOUDSTAFEL

1	Veranderingen vanaf 1 april 2023	4
1.1	Kwalificerende trajecten zijn verruimd	4
1.2	Elke kinderbegeleider gezinsopvang heeft een traject gezinsopvang met succes doorlopen	5
1.3	Groepsopvang kan tijdelijk andere personen in de leefgroep inzetten	6
1.4	De voorwaarden voor een veilig bed gelden enkel voor binnen	7
1.5	Een afzonderlijke circulatieruimte is niet meer nodig, maar alle leefgroepen moeten apart bereikbaar zijn	7
2	Veranderingen vanaf 1 januari 2024	8
2.1	Beleidsvoerend vermogen is een basisvoorwaarde voor startende en actieve organisatoren	8
2.2	Risicoanalyse is een voortdurende opdracht waarbij onaanvaardbare risico's worden weggewerkt	11
2.3	Elke medewerker kan correct en accuraat handelen bij een crisis, grensoverschrijdend gedrag en verontrusting	13
2.4	Meer transparantie voor de gezinnen	13
2.5	Gezinnen moeten altijd eerst hun klacht bij de organisator indienen, behalve bij crisis	14
2.6	De kennis over levensreddend handelen wordt jaarlijks geactualiseerd	15
2.7	De organisator heeft een medewerkersbeleid en zorgt voor goede werkomstandigheden	16
2.8	De organisator voert een actief financieel beleid	17
2.9	Organisatoren moeten meer situaties aan Opgroeien melden	17
3	Veranderingen vanaf 1 juli 2024	18
	Een organisator die start moet op voorhand een starterstraject met succes afronden	18
4	Deze vergunningsvoorwaarde vervalt	20
5	Wat niet verandert	20
6	Ondersteuningsmateriaal	20

1 VERANDERINGEN VANAF 1 APRIL 2023

1.1 KWALIFICERENDE TRAJECTEN ZIJN VERRUIMD

Elke kinderbegeleider moet tegen 1 april 2024 aan de kwalificatievoorwaarden voldoen. (artikel 43)

- **De gezinsopvang** kan ook na 1 april 2024 gebruik maken van een kwalificerend traject.
- **Groepsopvang** kan nog steeds onder dezelfde voorwaarden met 1 op de 4 niet-gekwalificeerde kinderbegeleiders werken:
 - per kinderbegeleider in een kwalificerend traject werken er drie voltijdsequivalenten kinderbegeleiders met een kwalificatiebewijs op het niveau van de organisator;
 - er is altijd een kinderbegeleider met een kwalificatiebewijs aanwezig in de kinderopvanglocatie;
- Voor kinderbegeleiders in een **kwalificerend traject ‘duaal leren’** is de leeftijd aangepast. Zij moeten minstens **18 worden in het schooljaar waarin zij starten** met het kwalificerend traject. (art. 43).
- Er is **geen termijn meer** binnen dewelke de kinderbegeleider het kwalificerend traject moet halen: Dit biedt meer flexibiliteit voor de persoonlijke situatie van kinderbegeleider en voor de concrete invulling van de opleidingen. Wel wordt een **actieve deelname verwacht en ondersteuning** op de werkplek, zodat een geschikt kwalificatiebewijs gehaald wordt.

Toelichting

De vergunningsvoorwaarde over de kwalificatie is niet veranderd. Dit betekent dat de kinderbegeleider op 1 april 2024:

- ofwel een kwalificatiebewijs heeft;
- ofwel aantoont dat hij of zij een kwalificerend traject gevolgd heeft of volgt;
- ofwel een attest tot afwijking of een bewijs van kennis heeft. Eerder afgeleverde attesten blijven geldig.

De organisator moet vanaf nu streven naar de nodige kwalificatiebewijzen voor de kinderbegeleiders, zeker bij nieuwe aanwervingen. Tegelijkertijd zijn er nu meer mogelijkheden voor kwalificerende trajecten en wordt er geen termijn meer opgelegd binnen dewelke men de kwalificatie moet halen. Er wordt wel verwacht dat de organisator voldoende ondersteuning biedt aan de personen in een kwalificerend traject.

1.2 ELKE KINDERBEGELEIDER GEZINSOPVANG HEEFT EEN TRAJECT GEZINSOPVANG MET SUCCES DOORLOPEN

“De organisator van gezinsopvang zorgt ervoor dat elke kinderbegeleider een traject gezinsopvang met succes heeft doorlopen. Dit traject gezinsopvang focust op inzicht in de specifieke context van gezinsopvang. De minister bepaalt de nadere regels, minstens voor de inhoud van de kennis die aan bod komt in het traject gezinsopvang.” (artikel 3.1)

Toelichting¹

Het traject gezinsopvang is uitgewerkt in een ministerieel besluit:

- Het traject gezinsopvang is van toepassing op **onthaalouders aangesloten bij een dienst**, in een sui generis of een werknemersstatuut.
 - Zelfstandige onthaalouders zijn hiervan vrijgesteld want zij zijn ook organisator van hun opvanglocatie. Het starterstraject van een organisator is voor hen van toepassing (zie 1.1).
- Een organisator gezinsopvang richt het traject gezinsopvang in, bijgestaan door de pool gezinsopvang.

Het traject bestaat uit deze onderdelen:

1. de organisator geeft aan de kinderbegeleider deze informatie over de specifieke context van gezinsopvang:
 - a. de kennis van de vergunningsvoorwaarden;
 - b. de organisatie, de taken en de competenties die nodig zijn;
 - c. de impact op de gezinscontext, de ondersteunende en belastende elementen;
 - d. het arbeidsrechtelijke statuut waarin gewerkt wordt;
2. de organisator organiseert een screening van de draagkracht en de volgende competenties van de kinderbegeleider:
 - a. het omgaan met kinderen;
 - b. de zelfreflectie;
 - c. de communicatie en het samenwerken met gezinnen en derden;
 - d. het inschatten van de gezinscontext;
 - e. het organisatietalent om alle taken te combineren;
3. de organisator maakt een persoonlijk ontwikkelingsplan voor de kinderbegeleider op dat focust op de elementen en competenties, vermeld in punt 1° en 2°;
4. de organisator organiseert een meeloopmoment in een vergunde kinderopvanglocatie gezinsopvang die niet in handhaving zit.

¹ Deze info is bijgewerkt op 30 januari 2024.

De organisator kan steeds aantonen dat de kinderbegeleider dit traject heeft doorlopen voor de start. Hij kan (op vraag) de naleving van deze voorwaarde aantonen met documenten waaruit ook blijkt dat hij zich heeft laten bijstaan door de pool gezinsopvang.

Deze voorwaarde is in werking sinds 1 april 2023.

1.3 GROEPSOPVANG KAN TIJDELIJK ANDERE PERSONEN IN DE LEEFGROEP INZETTEN

Artikel 42 legt het vereiste aantal kinderbegeleiders per aantal tegelijk aanwezige kinderen vast: de ratio. De groepsopvang kan voortaan gedurende maximaal 30 dagen per kalenderjaar personen inzetten die niet de nodige kwalificaties hebben.

Voorwaarden:

- Deze persoon heeft een geldig uittreksel strafregister en een attest van medische geschiktheid.
- Er is altijd een kinderbegeleider met een kwalificatiebewijs aanwezig in de leefgroep.
- De organisator meldt dit aan Opgroeien met daarbij de motivatie waarom dit nodig is en hoe hij de kwaliteit van de kinderopvang garandeert.

Toelichting bij artikel 42

Minister Crevits gaf opdracht om een internationale vergelijking over de kind-begeleider ratio te maken en na te gaan wat de gevolgen zijn van het verlagen van de ratio in de kinderopvang. Met deze resultaten wordt aan de slag gegaan. In afwachting hiervan, blijft de ratio behouden.

De inzet van gekwalificeerde kinderbegeleiders geniet de absolute voorkeur. Omdat het op de krappe arbeidsmarkt echter niet altijd eenvoudig is om kinderbegeleiders te vinden, is er voortaan een beperkte uitzondering mogelijk op de inzet van kinderbegeleiders. Zo kan bijvoorbeeld een ouder tijdelijk in de leefgroep inspringen. Dit kan op voorwaarde dat er een gekwalificeerde kinderbegeleider aanwezig is en de vervanger een geldig uittreksel strafregister en een attest van medische geschiktheid heeft.

Ook groepsopvang door samenwerkende onthaalouders kan beroep doen op deze uitzondering.

Belangrijk is ook dat de organisator dit aan Opgroeien meldt. Op basis van deze meldingen, zal Opgroeien deze maatregel uiterlijk 1 april 2025 evalueren en eventueel bijsturen.

1.4 DE VOORWAARDEN VOOR EEN VEILIG BED GELDEN ENKEL VOOR BINNEN

“Voor elk kind is er een veilig bed aanwezig in de binnenruimtes. Voor een kind jonger dan achttien maanden heeft dit bed minstens twee spijlenwanden, een ventilerende bodem en een stevige passende matras. Het bed voldoet ook aan de voorschriften die de minister vastlegt.” (artikel 20)

Toelichting

De voorwaarden voor een veilig bed zijn opgesteld om ongevallen en wiegendood te voorkomen en zijn onveranderd. Deze voorwaarden gelden voortaan wel **enkel voor bedjes die de opvang binnenshuis gebruikt**.

Bij het buitenslapen is er meer flexibiliteit nodig, bijvoorbeeld wanneer een baby tijdens de wandeling in de kinderwagen slaapt, wanneer de peuters buiten op een rustbedje een dutje doen.

Voor de bedjes of de rustplaatsen **buitenshuis** bestaan er geen specifieke voorwaarden meer. Wel moet de organisator ervoor zorgen dat ook buiten slapen veilig verloopt. De opvang doet hiervoor een **risicoanalyse** en past zijn **beleidsvoerend vermogen** toe.

Wanneer kinderen buiten slapen, moeten er wel voldoende veilige bedjes binnen beschikbaar zijn. Zo kunnen alle kinderen binnen slapen als dat nodig is.

Ongewijzigde voorwaarden voor binnen én buiten

Om het slapen veilig te doen verlopen, blijven vroegere voorwaarden zowel binnen als buiten van toepassing: “een kind dat jonger dan één jaar is,

- krijgt tijdens het slapen geen kussens of dekbed;
- wordt op de rug te slapen gelegd.
 - De organisator kan een uitzondering toestaan op basis van een attest van een arts van medische tegenindicatie of op basis van een attest van de ouders volgens het model dat door de minister wordt vastgesteld. “ (artikel 24)

1.5 EEN AFZONDERLIJKE CIRCULATIERUIMTE IS NIET MEER NODIG, MAAR ALLE LEEFGROEPEN MOETEN APART BEREIKBAAR ZIJN

“De kinderopvanglocatie heeft de volgende afzonderlijke binnenruimtes:

- 1° één of meer leefruimtes per leefgroep;
- 2° een rustruimte waar elk aanwezig kind dat jonger dan achttien maanden is of dat ‘s nachts opgevangen wordt, kan slapen.

Als er meer dan 36 kinderopvangplaatsen zijn, zijn alle leefgroepen apart bereikbaar.

In elke leef- en rustruimte die de kinderen in de kinderopvanglocatie gebruiken, vinden er tijdens de openingsuren geen activiteiten plaats die niet gerelateerd zijn aan kinderopvang.” (Artikel 14)

Toelichting bij artikel 14

Om elkaars werking niet te storen, moet men in een grotere opvang (meer dan 36 plaatsen) de verschillende leefgroepen apart kunnen bereiken.

Vroeger was daarvoor een afzonderlijke binnenruimte of circulatieruimte vereist. In sommige gebouwen is er binnen geen circulatieruimte, maar kan men wel via de buitenruimte de verschillende leefruimtes apart bereiken. De vergunningsvoorwaarde is zo aangepast dat het apart bereiken van leefgroepen een doelstelling is en een aparte circulatieruimte binnen daarvoor niet noodzakelijk is.

Uitzonderingen op de circulatieruimte die eerder voor sommige locaties zijn toegekend, blijven geldig.

2 VERANDERINGEN VANAF 1 JANUARI 2024

2.1 BELEIDSVOEREND VERMOGEN IS EEN BASISVOORWAARDE VOOR STARTENDE EN ACTIEVE ORGANISATOREN

Wat is beleidsvoerend vermogen en hoe pas je dit toe?

Om sociaal ondernemen aan te moedigen, geeft Vlaanderen een ruimere verantwoordelijkheid aan organisatoren. Organisatoren worden **geresponsabiliseerd** om vanuit beleidsvoerend vermogen **kwaliteitsvolle en duurzame kinderopvang** te realiseren. Gedetailleerde regels en strikt opgelegde procedures worden vervangen door algemene voorwaarden rond het “beleidsvoerend vermogen”. Organisatoren krijgen een grotere vrijheid om aan te tonen dat ze aan de vergunningsvoorwaarden voldoen. Hierdoor dalen de administratieve lasten.

Beleidsvoerend vermogen zal de basis worden van waaruit de opvang denkt en handelt. Daarom wordt er in de verschillende andere vergunningsvoorwaarden in de regelgeving telkens de terugkoppeling gemaakt naar de basisvoorwaarde rond beleidsvoerend vermogen. In het beleidsvoerend vermogen zijn alle specifieke kwaliteitsvoorwaarden rond infrastructuur, veiligheid, communicatie, samenwerking, ... verbonden.

Het begrip ‘beleidsvoerend vermogen’ zal nog verder worden uitgewerkt om **de toepassing in de praktijk** vorm te geven. Opgroeien start daarvoor een traject, samen met de sector, Zorginspectie en experts. De ondersteuningspartners Mentees en de pools gezinsopvang zullen de organisatoren uit de prioritaire doelgroepen hierin ondersteunen.

Een voorwaarde van bij de start

Het is belangrijk dat een startende organisator beleidsvoerend vermogen heeft, zodat hij alle uitdagingen rond de organisatie van kinderopvang zal aankunnen. Daarom is artikel 5 van het vergunningsbesluit voor starters aangepast: “De organisator moet **de integriteit en het beleidsvoerend vermogen hebben** om

op een rechtvaardige manier, rekening houdend met geldende normen en waarden, kwaliteitsvolle kinderopvang te organiseren”.

Het bewijs van integriteit blijkt onder meer uit het **uittreksel strafregister** van de organisator. Dit document moet bij de aanvraag wel recenter zijn: **één maand oud** in plaats van drie maanden oud. Dit attest moet ook **om de drie jaar hernieuwd** worden. Deze nieuwe verplichting vloeit voort uit de aanbevelingen van de Parlementaire Commissie.

Om te kunnen starten moet de organisator vanaf 1 juli 2024 eerst **een starterstraject** afronden, dat focust op het beleidsvoerend vermogen. Opgroeien zal daarbij nagaan of de organisator beleidsvoerend vermogen heeft (Zie punt 3.1.)

Een voorwaarde tijdens de werking

Ook tijdens de werking moet de organisator aantonen dat hij beleidsvoerend vermogen heeft. Deze basisvoorwaarde ligt vast in het nieuwe artikel 13/0 van het Vergunningsbesluit:

“De organisator heeft de integriteit en het beleidsvoerend vermogen om op een rechtmatige manier, rekening houdend met de geldende normen en waarden, kwaliteitsvolle en duurzame kinderopvang te organiseren. De naleving van deze voorwaarde blijkt uit de manier waarop deze aspecten in de werking aanwezig zijn²:

- 1° duidelijk leiderschap, met een gestructureerde werkomgeving, waar de bevoegdheden en verantwoordelijkheden duidelijk worden toebedeeld en waarbij de organisator ervoor zorgt dat alle medewerkers minstens de geïntegreerde aanpak hieronder kennen en toepassen;
- 2° een geïntegreerde aanpak van:
 - a) de infrastructuur;
 - b) de veiligheid en gezondheid;
 - c) de omgang met de kinderen en de gezinnen;
 - d) personen die in de kinderopvanglocatie werken;
 - e) organisatorisch management;
 - f) samenwerking;
- 3° een reflectieve, proactieve en reactieve houding met het oog op een voortdurende verbetering van de eigen werking, rekening houdend met de feedback en input van gezinnen, medewerkers en relevante expertise van externe organisaties;
- 4° een innovatieve houding, waarbij er oog is voor vernieuwing, rekening houdend met ontwikkelingen in de omgeving, de samenleving en de regelgeving;
- 5° doeltreffende communicatie en transparantie, waarbij erop gelet wordt dat de nodige en correcte informatie tijdig en duidelijk bij de juiste mensen terechtkomt, waaronder de personen die werken in de kinderopvanglocatie en de gezinnen van de opgevangen kinderen;
- 6° samenwerking en transparante communicatie met Opgroeien, het lokaal bestuur, het lokaal loket kinderopvang en andere lokale partners.

² Vergunningsbesluit, art.13

- De organisator zorgt voor ondersteuning voor zichzelf en voor zijn medewerkers.
- De organisator kan de naleving van alle voorwaarden aantonen op basis van onder meer documentatie.”

Toelichting bij artikel 13/0

1° Kwaliteitsvolle kinderopvang vraagt **duidelijk leiderschap**:

- Medewerkers werken in een gestructureerde werkomgeving waarbij zij weten wie waar verantwoordelijk voor is en wat van hen verwacht wordt.
- Medewerkers kennen de aanpak om aan de vergunningsvoorwaarden te voldoen en passen dit toe. Bijvoorbeeld de elementen uit de risicoanalyse of de te zetten stappen bij een crisis, grensoverschrijdend gedrag of verontrusting.

2° Infrastructuur, medewerkers, omgang met kinderen, veiligheid, ...: het zijn aspecten van de werking die elkaar beïnvloeden en samen de kwaliteit bepalen. Daarom is het belangrijk dat **alle vergunningsvoorwaarden in hun onderlinge samenhang** worden aangepakt.

3° De organisator en de medewerkers zijn bereid om te **leren** van elkaar, van de gezinnen en van experts. De opvang houdt rekening met de **behoeften van gezinnen en kinderen** en kan ook met weerstand van gezinnen of medewerkers omgaan.

4° Om de ervaringen van kinderen te verruimen, besteedt de organisator aandacht aan **vernieuwing** in de werking. Durven vernieuwen is noodzakelijk in een maatschappij die voortdurend verandert. Vernieuwing kan bijvoorbeeld door het aanbod en de werking intern te herzien of door externe expertise binnen te brengen.

5° Open communicatie draagt bij tot de kwaliteit van de kinderopvang. Zowel naar eigen medewerkers, (potentiële) gebruikers, partners en overheid is **doeltreffende communicatie en transparantie** een essentieel basisprincipe. Het doel is dat alle belanghebbenden tijdig en duidelijk juiste informatie krijgen.

6° **Samenwerking** is cruciaal vanuit het perspectief van het kind. Andere partners zijn nodig om een antwoord te kunnen bieden op de diverse en soms complexe behoeften van de opgevangen kinderen en hun gezinnen. Een actieve medewerking met het Lokaal Loket Kinderopvang is vanzelfsprekend, maar ook daarbuiten zijn partnerschappen relevant. Het is belangrijk dat een organisator niet geïsoleerd werkt.

Voorbeelden

- Een organisator merkt dat er geen maatschappelijk kwetsbare kinderen deelnemen aan de kinderopvang. Dankzij samenwerking met het lokaal loket kinderopvang en/of organisaties die zich inzetten voor deze gezinnen, vindt de organisator wel verbinding met hen. Ook tijdens het Lokaal Overleg Kinderopvang kan hij dergelijke vragen bespreken met andere opvanginitiatieven.
- Ouders hebben vragen rond gezondheidspreventie, opvoedingsondersteuning of verschillende levensdomeinen, waar de organisator zelf niet meteen een antwoord op heeft. Door een actieve doorschakeling naar het Huis van het Kind kunnen zij toch worden geholpen.

- De opvang kan met vragen over een kind met een specifieke behoefte bellen naar de ouders of het Centrum voor Inclusieve Kinderopvang.

Ondersteuning van de werking

De organisator zorgt voor ondersteuning voor zichzelf en voor zijn medewerkers. De behoefte aan ondersteuning is niet voor iedereen hetzelfde. Daarom is het belangrijk om de ondersteuningsnoden voor alle aspecten van de werking in kaart te brengen. Zo kan een organisatie al veel expertise hebben op pedagogische vlak, maar minder op bestuurlijk of financieel vlak. De organisator kan er dan voor kiezen om prioritair op het zakelijke aspect in te zetten zodat de gehele werking kan versterkt worden. Hij kan hiervoor beroep doen op externe ondersteuners zoals Mentees, de pools gezinsopvang of eigen expertise binnen de organisatie inzetten.

Aantonen dat beleidsvoerend vermogen aanwezig is

Zorginspectie en Opgroeien zullen de basisvoorwaarde over beleidsvoerend vermogen actief bevragen. De organisator moet kunnen aantonen dat hij beleidsvoerend vermogen heeft. Er worden hiervoor geen vaste procedures op papier opgelegd. Wel moet de organisator dit zelf kunnen documenteren op papier of elektronisch. Deze documentatie is ook nuttig voor de medewerkers, zodat zij op de hoogte zijn van de interne werking rond de vergunningsvoorwaarden.

Deze voorwaarden vervallen:

- De aparte verplichting tot pedagogische ondersteuning. Ondersteuning wordt vanuit het geheel van beleidsvoerend vermogen benaderd. Pedagogische ondersteuning maakt daar nog een onderdeel van uit.
- Evaluatie van de werking en zelfevaluatie binnen een cyclus van 5 jaar. Vanuit het beleidsvoerend vermogen is het kritisch kijken naar de eigen werking en het bijsturen een permanente opdracht.
- Voor organisatoren met meer dan 18 vergunde plaatsen:
 - Het kwaliteitshandboek. Wie wil kan zijn handboek als documentatie behouden en aanpassen naar de nieuwe vergunningsvoorwaarde rond beleidsvoerend vermogen.
 - De aparte voorwaarde rond de organisatorische structuur waarbij de bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden toebedeeld. De organisatorische structuur wordt duidelijk gecommuniceerd aan alle personen werkzaam in de kinderopvanglocatie en aan de gezinnen van de opgevangen kinderen.

2.2 RISICOANALYSE IS EEN VOORTDURENDE OPDRACHT WAARBIJ ONAANVAARBARE RISICO'S WORDEN WEGGEWERKT

Artikel 24 van het vergunningsbesluit legt de risicoanalyse vast:

“De organisator zorgt voor een omgeving die gezond is en zo veilig als nodig. Om deze omgeving te realiseren maakt de organisator een risicoanalyse, die over de voorkoming gaat van:

1. verwondingen, ongevallen, crisissen, levensbedreigende situaties en het verdwijnen van kinderen;
2. ziekte, besmetting en verontreiniging.

De organisator houdt rekening met:

1. een permanente begeleiding van de kinderen en een actief, auditief en visueel toezicht, ook tijdens de slaapsituatie;
2. de draagkracht bij de medewerkers;
3. het kwaliteitsvol en integer handelen van medewerkers.”

Toelichting

De toepassing van een actief risicomanagement bij organisatoren moet de veiligheid in de kinderopvang maximaal mogelijk maken.

Tweejaarlijkse cyclus niet meer verplicht.

De tweejaarlijks verplichte cyclus maakt ruimte voor een zelfstandige aanpak van de organisator, vanuit het beleidsvoerende vermogen. Het voorkomen van ongevallen, crisis, ziektes, .. is een constante opdracht waarbij de organisator zelf kan bepalen hoe de concrete aanpak is.

Wel is bijkomend bepaald waar de organisator minstens rekening mee moet houden: het toezicht, de draagkracht en het handelen van medewerkers.

Toezicht op kinderen cruciaal

Toezicht heeft een zeer grote impact op de veiligheid van kinderen. Daarom is deze voorwaarde verschoven van het pedagogisch beleid naar de risicoanalyse.

Zo veilig als nodig: aanvaardbare en onaanvaardbare risico's

De organisator zorgt voor een omgeving die gezond is en **zo veilig als nodig** zodat elk kind zoveel mogelijk kansen krijgt om zich te ontwikkelen.

Kinderen leren met vallen en opstaan. De opvang gaat slim om met risico's zodat kinderen volop speelkansen krijgen en hun grenzen kunnen verleggen. De organisator en de medewerkers wegen af of het risico aanvaardbaar of onaanvaardbaar is. Ze maken dus voortdurend een risicoanalyse:

- Sommige risico's zijn aanvaardbaar omdat de speelkans groter is dan de kans op een foute afloop.
- Andere risico's zijn onaanvaardbaar omdat de kans op een negatief gevolg groot is of omdat het negatief gevolg te ernstig is. Onaanvaardbare risico's moeten onmiddellijk worden weggewerkt.

Bij een risicoanalyse is de context belangrijk: hoeveel begeleiders en kinderen, de leeftijd van de kinderen, de draagkracht van medewerkers, het soort activiteit, de mogelijkheid om toezicht te houden, de inrichting van de ruimte, ...

2.3 ELKE MEDEWERKER KAN CORRECT EN ACCURAAT HANDELEN BIJ EEN CRISIS, GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG EN VERONTRUSTING

Artikel 27. “De organisator zorgt ervoor dat elke medewerker de aanpak kent in verband met het correct en accuraat handelen in geval van crisis, grensoverschrijdend gedrag en verontrusting en in staat is om deze aanpak toe te passen.

- Crisis: een situatie waarbij de fysieke of psychische integriteit van een kind tijdens de kinderopvang in gevaar of geschonden is (artikel 1)
- Grensoverschrijdend gedrag: een situatie waarin een kind het slachtoffer is of dreigt te worden van ontorende handelingen, bedreigingen of geweld door een persoon die aanwezig is in de kinderopvang (artikel 1)
- Verontrusting: een bezorgdheid, ook buiten de kinderopvang, over de fysieke of psychische integriteit van een kind (artikel 27)

De organisator biedt de nodige nazorg, evalueert en stuurt indien nodig de aanpak bij.”

Toelichting

Omwille van hun samenhang, worden de vergunningsvoorwaarden rond crisis, grensoverschrijdend gedrag en verontrusting samengebracht. De procedures zijn niet meer in detail in de regelgeving vastgelegd. De organisator krijgt hierdoor een grotere vrijheid om de doelstelling te verwezenlijken:

De organisator zorgt ervoor dat elke medewerker:

1. elke situatie van crisis, grensoverschrijdend gedrag en verontrusting detecteert;
2. de stappen kent om deze situaties correct en accuraat aan te pakken en hierover te communiceren.

De organisator moet een crisis of grensoverschrijdend gedrag aan Opgroeien melden: zie punt 2.11.

2.4 MEER TRANSPARANTIE VOOR DE GEZINNEN

Artikel 33 bepaalt wat nodig is rond betrokkenheid en participatie van gezinnen:

“De organisator zorgt voor betrokkenheid en participatie van de gezinnen door:

- 1° met de gezinnen individueel en collectief in dialoog te gaan over al de volgende aspecten:
 - a) de opvang van hun kind, waaronder de pedagogische aanpak, de omgang met het kind en als er problemen zijn;
 - b) de werking, waaronder de opvolging van een eventuele crisis of de opvolging van eventuele klachten, en de evaluatie van de werking door de gezinnen;

- 2° transparant te zijn over al de volgende aspecten:
- a) de inspectierapporten van Zorginspectie;
 - b) de aanmaningen en elke bestuurlijke maatregel van het agentschap ten aanzien van de organisator;
 - c) de aanpak waarin de organisator voorziet en die de organisator hanteert naar aanleiding van de inspecties, aanmaningen en bestuurlijke maatregelen.”

Toelichting

In een kwaliteitsvolle kinderopvang besteedt de opvang veel aandacht aan een goede dialoog met ouders. Het is belangrijk dat een organisator zelf actief ouders informeert over inspectierapporten, eventuele maatregelen van Opgroeien en over de eigen aanpak. Wat gaat goed en waar kan de opvang trots op zijn? Waar is er ruimte voor verbetering en hoe zal de opvang dit aanpakken? Transparante communicatie draagt bij tot het vertrouwen van ouders in hun opvang en een goede onderlinge samenwerking.

De organisator bepaalt zelf hoe hij in dialoog gaat met de gezinnen, bijvoorbeeld via een bijeenkomst, inloopmoment, een oudercomité, Belangrijk is wel dat de dialoog zowel individueel als collectief gebeurt, en op een structurele manier in de werking wordt ingebouwd.

Aanpassingen aan het huishoudelijk reglement

Om dialoog en transparantie mogelijk te maken, zijn een aantal aanpassingen aan het huishoudelijk reglement nodig. (artikel 34) Het huishoudelijk reglement moet ook verwijzen naar:

- “de vergunning, de bijbehorende beslissing en de duidelijke bekendmaking ervan;
- de link naar [de website van Opgroeien over de status van handhaving](#);
- de verzekeringen, de naam en het adres van de verzekeringsmaatschappij en het polisnummer.

Het huishoudelijk reglement moet voor elke geïnteresseerde raadpleegbaar zijn, ook voor personen die (nog) geen kind in de kinderopvanglocatie hebben.”

Er zijn geen verwijzingen meer nodig naar de inlichtingenfiche en het aanwezigheidsregister of naar het kwaliteitshandboek.

2.5 GEZINNEN MOETEN ALTIJD EERST HUN KLACHT BIJ DE ORGANISATOR INDIENEN, BEHALVE BIJ CRISIS

“De gezinnen moeten altijd eerst hun klachten bij de organisator uiten, via de procedure voor klachtenbehandeling en pas nadien via Opgroeien, met uitzondering van klachten over een crisis, die direct tot Opgroeien gericht kunnen worden. Het adres, e-mailadres en het telefoonnummer Opgroeien worden daarbij vermeld.” (artikel 34)

De klachtenprocedure zelf wordt geregeld in artikel 58: “De organisator behandelt klachten van gezinnen en derden en hanteert daarvoor een procedure. Deze procedure bevat:

1. een ontvangstmelding van de klacht;
2. het onderzoek van de klacht;
3. een schriftelijke mededeling van het resultaat aan de klager;
4. de wijze waarop over de klachtvolgving transparantie wordt verleend aan de gezinnen

De procedure bevat de termijnen voor de diverse stappen.

De organisator registreert ook de klachten met minstens deze gegevens:

1. een omschrijving of samenvatting van de klacht;
2. het resultaat van de klachtenbehandeling: gegrond, ongegrond of onduidelijk.”.

Toelichting

Klachten geven de organisator waardevolle informatie over hoe ouders de opvang ervaren. Gegronde klachten kunnen eventueel leiden tot een aanpassing van de werking. Wanneer de organisator als eerste de klacht krijgt, kan hij in dialoog gaan met de ouders. Pas erna komt Opgroeien aan bod.

Als een ouder rechtstreeks een klacht indient bij Opgroeien, zal Opgroeien de klager aanmoedigen om zich eerst rechtstreeks tot de organisator te wenden.

Bij een crisis moet echter snel ingegrepen kunnen worden: de integriteit van een kind is dan in gevaar of geschonden. Daarom kan een ouder bij crisis wel direct klacht indienen bij Opgroeien.

2.6 DE KENNIS OVER LEVENSREDDEND HANDELEN WORDT JAARLIJKS GEACTUALISEERD

Artikels 40 en 43 leggen de voorwaarden vast voor het verplichte attest levensreddend handelen voor kinderbegeleiders en verantwoordelijken.

“De minister bepaalt de leerinhoud voor het attest en hoe de uitreikende instanties zich kunnen bekendmaken.

De organisator zorgt voor een jaarlijkse actualisatie van de kennis over de reanimatietechnieken of andere aspecten van levensreddend handelen.”

Toelichting

Omdat het belangrijk is om de kennis over levensreddend handelen regelmatig op te frissen, is er de nieuwe verplichting om de kennis levensreddend handelen jaarlijks te actualiseren.

Het is niet verplicht om voor de jaarlijkse actualisatie een externe instantie hiervoor in te schakelen.

Opgroeien zal de lijst van instanties op de website publiceren. Deze instanties zijn zelf verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de vorming, volgens de leerinhouden die de minister vastlegt.

2.7 DE ORGANISATOR HEEFT EEN MEDEWERKERSBELEID EN ZORGT VOOR GOEDE WERKOMSTANDIGHEDEN

Het medewerkersbeleid is vastgelegd in artikel 47:

- “De organisator realiseert een medewerkersbeleid en zorgt voor goede werkomstandigheden.
- De organisator screent de competenties van zijn medewerkers en analyseert hun vormings- en ondersteuningsbehoeften.
- De organisator heeft een specifiek beleid rond kinderbegeleiders in een kwalificerend traject.
- Voor de aanwezigheid van de kinderbegeleiders zorgt de organisator voor een planning en een registratie, minimaal voor de toepassing van het nodige aantal kinderbegeleiders voor de ratio. De voormelde registratie is voor de afgelopen twaalf maanden ter beschikking in de kinderopvanglocatie.”
- “De organisator moet ook voor een actualisatie van de kennis zorgen die aan bod komt in het starterstraject.” (artikel 46)

Toelichting

Het voeren van een duurzaam medewerkersbeleid en het zorgen voor goede werkomstandigheden vormt een belangrijke kwaliteitsvoorwaarde, omdat de volledige werking van de opvang er mee verbonden is.

Competente, ondersteunde en gemotiveerde medewerkers zijn cruciaal voor de werking en de kwaliteit van de opvang. Voortbouwend op de voorwaarden rond beleidsvoerend vermogen, stippelt de organisator daarom een medewerkersbeleid uit en zorgt hij voor goede werkomstandigheden.

Zo zorgt de organisator ervoor dat medewerkers de nodige rust kunnen nemen tijdens pauzes, dat er goede regelingen zijn rond vakantie of ziekte en dat de ruimtes waar ze in werken aangenaam en veilig zijn. Opgroeien en Zorginspectie kunnen daarover uitleg vragen.

De organisator zorgt ervoor dat de deskundigheid van alle medewerkers wordt versterkt. Er gaat structureel aandacht naar coaching, reflectie, vorming en ondersteuning op de werkvloer.

De aanwezigheid van de kinderbegeleiders moet nu al geregistreerd worden. Nieuw is dat de registratie van kinderbegeleiders en van de aankomst- en vertrektijd van kinderen twaalf maanden in de kinderopvanglocatie aanwezig moet zijn. Deze wijziging vergt geen of slechts een kleine aanpassing van de gebruikte ICT. Voor kleine opvang kan een agenda volstaan.

Deze voorwaarde vervalt: jaarlijkse analyse van de vormingsbehoeften en voorzien aan vorming voor verantwoordelijke en begeleiders

2.8 DE ORGANISATOR VOERT EEN ACTIEF FINANCIËEL BELEID

“De organisator voert een financieel beleid dat erop gericht is om continuïteit en kwaliteit in de organisatie van de kinderopvang te realiseren.” (artikel 54)

Toelichting

De organisator bepaalt vanuit het beleidsvoerend vermogen volledig zelf het financieel beleid binnen de wettelijke contouren.

Opgroeien en Zorginspectie kunnen uitleg vragen over de besteding van de subsidies en de naleving van de subsidievoorwaarden. Zo is het aangewezen om een realistische begroting op te maken, een correcte boekhouding te voeren en het werkkapitaal, de solvabiliteit en de liquiditeit op te volgen. Wanneer de organisator hiervoor zelf niet de expertise heeft, dan kan hij hiervoor externe ondersteuning vragen, bijvoorbeeld bij een boekhouder.

De huidige vergunningsvoorwaarde rond controlemechanismes voor grote organisatoren (meer dan 500 vergunde plaatsen) blijven bestaan (artikel 53).

2.9 ORGANISATOREN MOETEN MEER SITUATIES AAN OPGROEIEN MELDEN

Artikel 59 legt vast wat de organisator onmiddellijk aan Opgroeien moet melden:

- 1° “een crisis en grensoverschrijdend gedrag;
De organisator geeft bij deze melding aan hoe hij gevolg heeft gegeven aan deze melding en in de toekomst preventief zal optreden.”
- 2° een klacht over een crisis;
- 3° als de organisator zelf of één van zijn medewerkers het voorwerp uitmaakt van een strafonderzoek of een veroordeling voor feiten ten aanzien van minderjarigen die een impact heeft op het goed gedrag en zeden van de persoon in kwestie en meer bepaald op zijn onberispelijke gedrag in de omgang met minderjarigen;
- 4° problemen of ontwikkelingen die een impact kunnen hebben op de continuïteit van de kinderopvang;
- 5° belangrijke wijzigingen in het bestuur van de organisator.”

Toelichting

De meldingsplicht over strafonderzoek of veroordelingen die impact hebben op de omgang met minderjarigen is een nieuwe verplichting vanuit de aanbevelingen van de Parlementaire Onderzoekscommissie.

Elke melding is anders en kan andere gevolgen hebben. In sommige situaties kan Opgroeien advies geven over de opvolging van crisissituaties of over de omgang met de pers. Ernstige situaties kunnen tot handhaving leiden.

Opgroeien analyseert deze meldingen want ze bevatten belangrijke informatie voor het beleid. Wat zijn veel voorkomende gevaarsituaties? Waar kunnen we preventief op inzetten?

3 VERANDERINGEN VANAF 1 JULI 2024

EEN ORGANISATOR DIE START MOET OP VOORHAND EEN STARTERSTRAJECT MET SUCCES AFRONDEN

Opgroeien kent een vergunning toe als uit passend onderzoek blijkt dat de organisator voldoet aan de startvoorwaarden³.

Artikel 8 van het vergunningsbesluit vraagt van een startende organisator dat hij “een starterstraject heeft afgerond. Dit starterstraject focust op het beleidsvoerend vermogen van de organisator. De minister bepaalt de nadere regels, de inhoud van het starterstraject en de validering ervan.”

Toelichting

Om zich goed voor te bereiden op het organiseren van kinderopvang, is het belangrijk dat de kandidaat-organisator goed weet wat de vergunningsvoorwaarden inhouden. Zo kan hij de inschatting maken of de organisatie kinderopvang iets voor hem is of niet en welke soort opvang het best bij hem past.

Daarom zal hij een verplicht traject moeten volgen, met daarbij ook een gesprek met Opgroeien. Hierbij wordt gepeild of de organisator voldoende beleidsvoerend vermogen heeft. Wanneer blijkt dat een kandidaat bijvoorbeeld niet het vermogen heeft om voldoende in dialoog met de gezinnen te gaan of onvoldoende inzicht heeft in het financiële luik, dan kan het aangewezen zijn om geen vergunning toe te kennen.

³ Decreet Kinderopvang, artikel 4, derde lid

Het starterstraject is uitgewerkt in een ministerieel besluit⁴:

Een organisator of kandidaat-organisator moet een starterstraject afronden vooraleer hij de vergunning aanvraagt voor:

- een nieuwe kinderopvanglocatie;
- een overname van één of meerdere locaties (behalve wanneer dezelfde personen blijven instaan voor de organisatie);
- een wijziging van opvangvorm.

Kandidaat zelfstandige onthaalouders volgen ook het starterstraject. Zij staan in dit traject bijkomend stil bij de draagkracht om zowel de rol van alleenwerkende kinderbegeleider als de rol van organisator op te nemen. Zij moeten geen traject gezinsopvang voor aangesloten onthaalouders (zie punt 1.2) volgen.

Het starterstraject bestaat uit 4 stappen:

1. Kandidaten die nog geen (andere) vergunning hebben, volgen eerst een extra informatieve sessie van Opgroeien. Hierin krijgen ze onder meer info over het kinderopvanglandschap, het organiseren van kinderopvang, beleidsvoerend vermogen, de rol van Opgroeien, Zorginspectie, ondersteuners, lokale besturen, ...
2. De kandidaat-organisator bezorgt een intentieformulier aan Opgroeien. Hierin toont hij aan in welke mate de competenties van beleidsvoerend vermogen aanwezig zijn.
3. Hierna volgt een kennismakingsgesprek met Opgroeien.
4. De kandidaat volgt een interactief begeleidingstraject georganiseerd door het ondersteuningsnetwerk kinderopvang 'Mentes'.

Een organisator of kandidaat-organisator is vrijgesteld van het starterstraject:

- als hij in aanmerking komt voor een vereenvoudigde vergunningsprocedure;
- als hij minstens 2 jaar organisator is én één van deze attesten van max. 24 maanden oud heeft:
 - het traject is afgerond met een gunstig advies van Mentes
 - het traject is afgerond nadat hij van Opgroeien een vrijstelling kreeg voor het interactief begeleidingstraject en eventueel het kennismakingsgesprek.
- Bij een verhuis naar een andere locatie

Opgroeien kan een (kandidaat-)organisator vrijstellen voor het kennismakingsgesprek (stap 2) en het begeleidingstraject (stap 3). Hij moet dan aantonen dat hij vanuit zijn specifieke ervaring in de kinderopvang of een gelijkaardige activiteit voldoende beleidsvoerend vermogen heeft.

⁴ Tekst is bijgewerkt op 30 januari 2024

4 DEZE VERGUNNINGSVOORWAARDE VERVALT

Organisatoren van meer dan 18 kinderopvangplaatsen hebben één persoon met kennis over organisatorisch beheer.

5 WAT NIET VERANDERT

De vergunningsvoorwaarden die niet in het overzicht van deze snelinfo staan, wijzigen niet.

Ook de voorwaarden rond het **pedagogisch beleid** blijven inhoudelijk hetzelfde. De aanpassingen in het besluit van de Vlaamse Regering zijn beperkt:

- De verwijzing naar het **pedagogisch raamwerk** is weggelaten omdat dit een inspiratietekst is en geen norm.
- Omdat **toezicht** houden van groot belang is voor de veiligheid van kinderen, is deze voorwaarde voortaan bij de risicoanalyse opgenomen.

6 ONDERSTEUNINGSMATERIAAL

Op [de website van Kind en Gezin](#) vind je ondersteuningsmateriaal om de aanpassingen in jouw opvang voor te bereiden.